

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH IM. JANA MATEJKI W KRAKOWIE

WYDZIAŁ ARCHITEKTURY WNĘTRZ

dr hab. Joanna Kubicz prof. ASP

dziedzina sztuk plastycznych

dyscyplina sztuki projektowe

ul. S. Humberta 3

31-121 Kraków

jkubicz@asp.krakow.pl

RECENZJA

rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego i projektowego **mgr Iwony Całej** opracowana w związku z przewodem o nadanie stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuk projektowych, **wszczętym przez Radę Wydziału Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku**, sporządzona zgodnie z kryteriami oceny sformułowanymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) art.13.

Tytuł rozprawy doktorskiej : *W objęciach miasta. Architektura jako emanacja bliskości.*

Promotor : dr hab. sztuki inż. arch. Jacek Dominiczak, Wydział Architektury i Wzornictwa, Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku.

Dokumentacja udostępniona do wykonania recenzji zawiera następujące pozycje:

- ROZPRAWA DOKTORSKA pt. *W objęciach miasta. Architektura jako emanacja bliskości.*
Opracowana i zredagowana w formie publikacji wydawniczej
- PORTFOLIO - prezentacja dorobku artystycznego i projektowego w latach 2006-2016,
przygotowane w formie publikacji
- życiorys zawodowy, wykaz dorobku dydaktycznego, wykaz twórczych prac zawodowych
i dorobku artystycznego i naukowego przygotowany w formie wydruku A4
- zapis cyfrowy rozprawy doktorskiej - publikacja na płycie CD
- prezentacja cyfrowa związana z rozprawą doktorską zawierająca graficzne przedstawienie
głównych założeń i analiz wraz z przeprowadzoną próbą projektową

Całość przekazanej dokumentacji dotyczącej rozprawy doktorskiej to treść w formie publikacji wydawniczej i cyfrowej, stanowiąca jednorodną, spójną graficznie formę opracowania.

Podstawowe informacje o autorce – życiorys zawodowy:

- w latach 1997-2003 studiowała na politechnice w Łodzi, na Wydziale Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska, w Instytucie Architektury i Urbanistyki

- stopień magistra inżyniera architekta otrzymała w styczniu 2003 roku za pracę dyplomową pt. "Muzeum Filmu w Łodzi", promotorem pracy był dr hab. Marek Pabicha, praca nominowana była do nagrody Dyplom Roku 2003 Stowarzyszenia Architektów Polskich
- w latach 2005-2006 podjęła studia na Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku na Podyplomowym Studium Projektowania architektura + dialog
- dyplom ukończenia Podyplomowego Studium Projektowania architektura + dialog otrzymała w 2006 roku
- od 2013 roku jest studentką Międzywydziałowych Środowiskowych Studiów Doktoranckich, Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku
- od 2016 roku zatrudniona jako asystent i wykładowca na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

Ocena dorobku artystycznego, projektowego i badawczego.

- w latach 2003-2004 praca na stanowisku architekta wnętrz w Rydzińska Studio, realizacja projektów wnętrz prywatnych i komercyjnych (sklepy, show-roomy, szkoły językowe)
- w 2004 roku praca na stanowisku asystenta projektanta w pracowni projektowej przy WSHE w Łodzi, projekty wnętrz komercyjnych – hotele, ośrodki edukacyjne
- od 2005 roku realizacja projektów w ramach własnej pracowni projektowej są to: projekty wnętrz prywatnych, domów, w tym adaptacje obiektów objętych ścisłą ochroną konserwatorską, realizacja konkursów urbanistycznych, prowadzone badania naukowe oraz działalność redaktorska
- od 2012 roku współpraca z Fundacją Architektury i Fundacją Przystanek Twórczość przy tworzeniu warsztatów
- udział w projektach badawczych i artystycznych to *Sploty miasta – Łódź. Katalog faktur, wzorów i barw*, projekt zrealizowany w ramach stypendium artystycznego z budżetu MKiDN w 2014 roku, współudział w 2013 roku w dwóch projektach realizowanych przez Fundację Architektury: *Kurs na miasto* oraz *Muzyka architektury – architektura muzyki*, autor i koordynator projektu *re:kreacja podwórko* zrealizowanego w 2010 roku przez "Laboratorium Animatorni" Towarzystwa Inicjatyw Twórczych "ę"
- udział w konferencjach i prezentacja wykładów: "Dialogi z przestrzenią – centrum peryferia" w Łodzi (2008), Festiwal Gdynia Design Days (2014), "Miasto Sztuka" - Ogólnopolska Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa poświęcona sztuce w kontekście miejskim, Poznań (2015), Kongres Urbanistyki Polskiej, Łódź (2015), Spaces & Flows: Seventh International Conference on Urban and ExtraUrban Studies w Philadelphia (2016)

Przedstawiony dorobek artystyczny to przede wszystkim realizacje graficzne – ilustracje, okładki i plakaty. Dorobek trzydziestu ośmiu pozycji wydawniczych dla dzieci, zilustrowanych i opracowanych graficznie przez Panią Iwonę Całą w latach 2003 -2015.

Architektoniczny dorobek projektowy to oprócz współrealizowanych projektów wnętrz komercyjnych i realizacji konkursów urbanistycznych w roku 2008 i 2013, to projekty autorskich przestrzeni prywatnych zrealizowanych w latach 2007, 2008, 2011 i 2015 oraz współautorstwo dwóch projektów wystaw sklepowych, zrealizowane w 2015 roku.

Subtelna konsekwencja obserwacji przestrzeni dominuje szczególnie w przedstawionych autorskich projektach wnętrz. Ciągłe poszukiwanie istoty struktury architektonicznej oraz

przekraczanie granic wytyczonych fizycznymi ograniczeniami. Połączenie w projektach wnętrza kamienicy, wnętrza miasta i zaprojektowanie jego świadomej obserwacji na styku umownych granic, dążenie do wydobywania historii miejsca, jej śladów i generowanie świadomego przepływu tych wartości, mieszania się i dookreślenia przestrzeni *pomiędzy*. Dialogicznej relacji architektury, przestrzeni wnętrza miasta, intymności użytkownika i materii zdefiniowanej struktury prywatnej. Projekty wypełnione są treścią przeprowadzonego autorskiego dialogu, z pewnością wydobytego pod wpływem poszukiwań do prezentowanej rozprawy doktorskiej.

Zaprezentowany w portfolio dorobek artystyczno–projektowy jest przygotowany ze świadomością podkreślenia istotnej dla Pani Iwony Catej, ścieżki poszukiwań badawczych ostatnich lat. Opracowanie rozprawy doktorskiej, wyselekcjonowało z jej dorobku działania, które odpowiadają na zadawane sobie pytania, obrazując tym samym praktyczne zastosowanie podejmowanych treści. Bardzo cenne doświadczenie, proces świadomego przechodzenia z fazy wolnego artysty projektanta do artysty, projektanta – badacza, podejmującego w przyszłości już tylko te zadania, które pozwolą na materializację, analizę i rozwój badanych treści.

Ocena osiągnięć dydaktycznych.

- od 2016 roku zatrudniona na Wydziale Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie na stanowisku asystenta w Pracowni Projektowania Architektonicznego prof. Lecha Kolińskiego oraz jako wykładowca prowadzi zajęcia *Perspektywa Odręczna i Geometria*
- działalność dydaktyczna to także współrealizacja warsztatów dla dzieci w ramach Akademii Małego Architekta i Kółka Architektonicznego (Warszawa 2014), realizacja warsztatów artystyczno-architektonicznych "Portret miasta" w przestrzeni Galerii Fabryki Sztuki w Łodzi (2014) oraz współpraca z Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN w Warszawie przy realizacji architektonicznych warsztatów "Miasto spotkań" (2015).

Miasto i refleksja nad jego strukturą, jako najbliższym środowiskiem życia współczesnego człowieka, jest stałym motywem w pracy dydaktycznej Pani Iwony Catej. Własne przemyślenia, doświadczenia przestrzeni wnętrza miasta, przenosi na realizowane zadania programowe i warsztatowe. Dotyka problemów angażując różne formy realizacji, eksperymentuje w zastanej tkance, poszukując tego co odrzucone, zdegradowane i zapomniane. Praca dydaktyczna w takiej materii pozwala zwrócić uwagę studentów na najtrudniejszy aspekt procesu projektowego jakim jest analiza i budowanie kontekstów dla swoich twórczych rozwiązań. Kontekstów, które często nie są odkryte, wręcz są ukryte pod powierzchnią współczesnych nawarstwień zwyczajowych. Budowanie w pustce, która obiektywnie wypełniona jest treścią, stawia dylematy twórcze, odnosi się do bardziej swobodnej refleksji nad architektoniczną formą naszego środowiska. Wielowarstwowa percepcja architektury jako zdarzenia, wydarzenia, dzieła sztuki w przestrzeni miejskiej, dedykowana w zrealizowanych projektach warsztatowych, podkreśla ciągłość i zakres autorskich poszukiwań doktorantki. Buduje to metodykę jej pracy badawczej, poszerza zakres przeprowadzonych obserwacji, wychodzi poza funkcjonalną i technologiczną warstwę, pozwala wejść w świadomą mentalną interakcję z architekturą. Autorka traktuje przestrzeń swej pracy dydaktycznej jako środowisko do obserwacji i percepcji problemów w architekturze, analizy i praktycznego działania w jej realnej strukturze. Ten praktyczny kontekst budowany w oparciu o teoretyczną bazę, daje możliwość subiektywnej selekcji zastanych wartości i formowania ich w sposób bardziej intuicyjny i emocjonalny, oparty również na własnych zapisanych kodach

identyfikacji przestrzeni. W przedstawionej prezentacji zabrakło bardziej obrazowego przedstawienia metodologii pracy, gdyż o jej charakterze i wartości możemy wywnioskować tylko z krótkich tekstów do opisu tematu zadań. Praca dydaktyczna jako istotny czynnik w budowaniu naszej pracy naukowo-badawczej, powinna być rzetelnie dokumentowana, tak aby przyjęte założenia, treści i efekty przeprowadzonych ćwiczeń, zadań czy warsztatów były czytelne zarówno dla autora jak i odbiorców. Z czasem, treści te są cennym materiałem do analizy, modyfikacji czy refleksji dla własnych poszukiwań.

Ocena przedstawionej rozprawy doktorskiej.

W objęciach miasta. Architektura jako emanacja bliskości.

Analiza siatek ulic XIX wiecznej struktury Łodzi i Barcelony, posłużyła Pani Iwonie Całej do poszukiwania w tych obszarach interpretacji w kontekście kategorii *bliskości*. Bliskość, która przez autorkę rozumiana jest jako identyfikacja użytkownika z miejscem i jego tożsamością tzw. *kody tożsamości lokalnej*. W pracy przedstawione zostały porównania tych miejsc, zinterpretowano występujące w tych tkankach miejskich analogie, określono możliwe dla nich rozwiązania projektowe. Praca składa się z ośmiu części, wyjaśniających kolejno zakres i cel opracowania, analizę i przyjętą metodologię badań, opisuje wyniki i efekty tych prac, ostatnie dwie części prezentują wnioski wraz z próbą projektową.

Na wstępie, aby określić w jakiej materii będziemy się poruszać analizując przedstawioną pracę Pani Iwony Całej, chciałabym przytoczyć słowa architekta Kenzo Tange:

Nous vivons dans un monde ou coexistent des éléments hautement incompatibles: échelle humaine et surhumaine, stabilité et mobilité, permanence et changement, identité et anonymat, intelligibilité et universalité¹

Współistnienie mentalne człowieka w przestrzeni wpływa na jego percepcję materialną otoczenia. Pozwala to wygenerować mapę świadomości użytkowej, dzięki której łatwiej poruszamy się w naszym najbliższym środowisku, a także rozpoznajemy struktury w nowo odkrywanych miejscach. Mapa świadomości architektury rozwija się gdy tylko wchodzimy w interakcję z aglomeracją miejską. Dzięki niej rozpoznajemy formy architektury użytkowej, obiekty historyczne czy sakralne, formy mieszkalne i budynki użyteczności publicznej.

Podjęta metoda badawcza oparta została na postmodernistycznych poszukiwaniach w teorii architektury. Autorka odwołuje się do *teorii architektury w czasie*, architekta Aldo Rossiego, a także analizuje współczesne koncepcje wirtualności przestrzeni miejskich. Ich bardziej teoretycznego i filozoficznego charakteru, który jest wyrażany przez formę wytworzonej tkanki. W ten sposób autorka poszukuje obszarów, miejsc unikatowych w globalnej architekturze miejskiej. Udowadnia, iż każde miasto posiada wielość swych indywidualnych cech, naznaczonych przez swoich użytkowników, gdyż jest realną przestrzenią życia dla każdego mieszkańca. Każdy z nich kształtując swoje środowisko miejskie prowadzi z nim dialog, który zostaje zapisany w czasie.

¹“...Żyjemy w świecie w którym współistnieją elementy o wysokiej sprzeczności: skala ludzka i nadludzka, stabilność i mobilność, stałość i zmienność, tożsamość i anonimowość, wyrozumiałość i uniwersalność ...”

Założeniem zrealizowanych badań jest także poszerzenie poszukiwań w teorii architektury dialogicznej. Analizy oparte zostały na geometrycznych relacjach układów urbanistycznych miast, ich deformacji przeprowadzonych według narzędzi badawczych stosowanych przez Jacka Dominiczaka. Zastosowane słowa kluczowe - osnowa i wątek, są podstawą do określenia relacji w strukturze urbanistycznej, relacji mentalnych a nie wizualnych tej tkanki. Metoda prowadzi do odnalezienia lokalnych cech – kodów przestrzeni miejskich.

Na styku tych relacji, według autorki tworzy się *bliskość*, którą utożsamia z więzią i troską, ciągłością przestrzenną i czasową. To ona buduje relacje pomiędzy architekturą i jej użytkownikiem, kreuje architektoniczne gesty w przestrzeni. *Bliskość* rozumiana w odniesieniu do teorii Zbigniewa Baumana, jako jednoznaczna z otwarciem na różnorodność i wszystko co nowe, niepoznane. Dostrzeżenie wartości w współobecnych sprzecznościach, postrzeganie przestrzeni codziennych jako odkrywanie mentalnych wskazówek, odrzucenie stereotypowej swojskości.

W budowaniu swojej teorii projektowej autorka podkreśla przede wszystkim znaczenie troski w odniesieniu do *bliskości* o emocjonalnej sile jaką niesie z sobą fenomen macierzyństwa. W ten sposób wytyczona zostaje bardzo intymna wartość badanych relacji, klasyfikowana dla indywidualnych, subiektywnych doświadczeń, mających przede wszystkim olbrzymią siłę sprawczą, zapisaną ciągłością w czasie.

Kolejną przyjętą wartością w analizie problematyki jest nadanie przemijaniu cech twórczych, ekspozycja niedoskonałości jako dodatkowego waloru, zdarzenia, świadectwa życia. Nadanie starym elementom nowych cech, eksponowanie tych zmian, prowadzące do tworzenia innych form. Poszukiwanie w ułomności i odrzuceniu wartości dla nowych tożsamości obiektów, miejsc, zwyczajowych stereotypów. Tutaj autorka odnosi się wprost do japońskiej techniki *kintsugi*, która jest wpisana w filozofię *wabi-sabi* - umiłowaniem niedoskonałości, nietrwałości, kruchości życia.

Ta mentalna mapa poszukiwań metody projektowej buduje się więc wokół wschodnich i zachodnich sposobów pojmowania materialności, których doświadczamy w kontakcie z architekturą i jej przestrzenią. Z jednej strony mocno ugruntowane w filozofii zachodniej, postmodernistyczne pojmowanie geometrycznych przekształceń zastanej struktury, z drugiej zaś wschodnie poczucie filozoficznej materialności otoczenia, często zależnej nie tylko od zastanej sytuacji przestrzennej, ale przede wszystkim od subiektywnego pojmowania relacji człowiek i jego środowisko. Architektura jako przestrzeń współlistnienia i wzajemnego oddziaływania, z poszanowaniem czasu i przypisanym mu zmiennym wartościom.

Takie spojrzenie na miasto jako analiza formy jego wnętrza, odczuwanie jej *bliskości* i uczestniczenie w tym *architektonicznym dialogu* to bycie w mieście. Dlatego do przeprowadzonej analizy porównawczej wybrane zostały miasta bliskie autorce, których ulice, place i sytuacje przestrzenne doświadczała. Łódź i Barcelonę łączy wiele podobieństw w strukturze architektonicznej, oba miasta w epoce przemysłowego rozkwitu powiększyły swoje powierzchnie. Z wielkim rozmachem i w bardzo krótkim czasie, zostały wytyczone główne ich arterie komunikacyjne, a podziały kwartałów miejskich, podzielone przez place i skrzyżowania. Oba miasta różni jednak wcześniejsza, historyczna tkanka i jej obecność w nowej strukturze. Barcelona bazuje na średniowiecznych założeniach, które wplecione zostały w rozwijającą się XIX wieczną tkankę i pozostały widoczne do dziś. Łódź natomiast wcześniej była klasycznym przykładem osady skupionej wokół rynku i kościoła, nowe przemysłowe miasto rozrosło się obok starej architektury. Przeprowadzone analizy wybranych obszarów tych dwóch aglomeracji i wygenerowanie ich geometrycznych siatek, pozwoliły na odkrycie śladów dawnej nieistniejącej już zabudowy i jej elementów, ubytków we współczesnej tkance. Odwołując się za

Bernardem Tschumi do różnorodności i wielości wzajemnych powiązań różnych fragmentów miasta, autorka poszukuje ich miejsc wspólnych, ich styków, które jako szwy miejskie utrzymują w całości całą strukturę. Dają również możliwość połączenia, rozerwanych przez drastyczne wydarzenia systemów miejskich wnętrz. Wzajemny wpływ materii i pustki w architekturze, jest źródłem tożsamości miejskich przestrzeni, podstawą która buduje miasta na przestrzeni czasu. Przestrzeń pustki w architekturze zarówno w pojęciu relacji pomiędzy fasadami jak i wewnątrz systemu połączonych wnętrz miasta, jest fragmentem całości, a określać możemy ją poprzez wytyczanie jej granic. W swej istocie doświadczania może być utożsamiana z mentalnym formowaniem granic architektury.

Proponowane przez autorkę sposoby na poznanie i analizę zastanej miejskiej tkanki architektonicznej, na badanie jej przestrzeni – przestrzeni wewnątrz miasta, przeprowadzone zostały z pełną świadomością ich znaczenia i z wykorzystaniem ich zastanych właściwości. To cenny model podejścia do procesu projektowego, gdzie autorska ingerencja projektanta tak mocno osadzona zostaje w archetypicznych strukturach. To nie dosłowna *re-kreacja* zastanej sytuacji, ale budowanie poprzez nadawanie innych wartości, określających bardziej złożone poziomy symbolicznych znaczeń.

Archetypy mogą rodzić skojarzenia (...) mogą też jednak zapewniać nam nieco trudniej uchwytnie dobre samopoczucie płynące ze wspomnień lub subtelnie przyciągać, stwarzając wrażenie czegoś dobrze znanego. Dzięki archetypom projekty (...) mogą zyskać nieco psychologicznej i emocjonalnej głębi (...) archetyp daje nam pokrzepiające poczucie ciągłości.²

Tkanka miasta potraktowana jako siatka zależności, zapisanych w niej myśli i wytworzonych przez czas materii. Metoda poszerza pojęcia interpretacji przestrzeni w architekturze miejskiej, oparta na koncepcji architektury dialogicznej Jacka Dominiczaka, potraktowana jednak przez autorkę w sposób bardzo osobisty, gdyż odnosi się w dużej części do jej autorskiej wrażliwości. Autorka nie stara się stworzyć uniwersalnej odpowiedzi na zadany problem, istotą jej metody działania jest osobista obserwacja własnych doświadczeń w najbliższym dla niej środowisku. To jej prywatne środowisko miejskie buduje metodę projektową, tworzy język działania, generuje nowe rozwiązania. Osobiste obserwacje, doświadczenia i własne relacje w dwóch miejskich tkankach Łodzi i Barcelony, stanowią podstawę dla doświadczeń nad wzajemnymi kontekstami tych przestrzeni. Wygenerowana w ten sposób bazowa siatka relacji przestrzennych, determinuje miejsca dla ostatecznych działań projektowych w przestrzeni miasta Łodzi. Subtelna gra pomiędzy tym co mentalne, ulotne, a tym co zapisane urbanistycznym kodem aglomeracji miejskiej. Działania projektowe rozgrywają się na styku tych dwóch świadomości, generują proponowane rozwiązanie projektowe, których najważniejszą cechą jest zgłębianie problemu przestrzennego w oparciu – jak pisze autorka – *o etykę troski łączącą w sobie dialog i bliskość (...) a zatem nie sam fakt udzielenia troski jest kluczowy, ale sposób jej udzielenia.*

Współczesne pole działania projektanta, artysty, architekta to złożona struktura istniejąca nie tylko w wymiarach, rytmach i estetyce formy, ale również wielowarstwowe działanie w takich materiałach jak świadomość, intuicja, wirtualność czy wyobraźnia. Projektant zdany jest na interpretację odbiorcy, użytkownika. Posługuje się jego kodem postrzegania lub *kodek tożsamości lokalnej* (wg. Jacka Dominiczaka) dlatego sam powinien dobrze znać zasady jego

² *Język rzeczy* Deyan Sudjic

działania. Kodem jest przyzwyczajenie i normy kulturowe, kodem jest również zapisana już w architekturze przeszłość, z którą każdy może się identyfikować poprzez jej aprobatę lub negację. Działanie na granicy tych wartości, może być odebrane przez niektórych, jak przekraczanie ich terytoriów sacrum dla profanum, równoznaczne z wkraczaniem w ich osobiste przestrzenie, chociaż dotyczą obszarów kulturowych, potocznie dostępnych dla każdego. Projektant musi być w związku z tym wrażliwym obserwatorem, akceptującym lub negującym konieczne zmiany, umiejącym również zachować lub wydobyć to co zapomniane lub porzucone. Dlatego też artefakt jest elementem budującym nowe wartości w kreowaniu metody projektowej którą przedstawiła w swojej rozprawie Pani Iwona Cała. Artefakt rozumiany jako zastane elementy tkanki miejskiej, z którego buduje ona nowe wartości, stara się odtworzyć zarzucone struktury, szukając w nich współczesnych, innowacyjnych rozwiązań. Warsztat projektanta to również świadomość mentalnego odczuwania przestrzeni, aby bardziej jednoznacznie odpowiadać na oczekiwania użytkownika, rozumieć jego możliwe granice akceptacji zmian i wprowadzania nowych udogodnień, czy technologii.

Konkluzja

Pajęczyna myśli i skojarzeń, buduje naszą świadomość o przestrzeni w której w danej chwili przebywamy. Obserwując to co nasz otacza, tworzymy własną mapę według której poruszamy się i kolejno odkrywamy, poznajemy, przyswajamy lub odrzucamy otoczenie.

Proces, któremu podlegamy kształtuje naszą wiedzę, doświadczenie przestrzeni przebytych, procentuje i pomaga w przyszłości, w poznawaniu, budowaniu map kolejnych, nowych przestrzeni. Podświadomie zapisujemy je jako bazę do następnych zdarzeń, do kolejnych doświadczeń.

Wiedza czerpana z tych doświadczeń wpływa na ocenę środowiska w którym przebywamy. Poprzez ich selekcję i konfrontację z otoczeniem, kształtuje się nasza potrzeba bardziej radykalnej akceptacji lub negacji otaczającej nas rzeczywistości – subiektywny proces wartościowania poprzez kryterium własnych analiz.

Właśnie w ten sposób postrzegam pracę Pani Iwony Całej. Bardzo subiektywny opis doświadczanego otoczenia, oparty na głębokiej analizie własnych obserwacji, a bardziej doświadczeń emocjonalnych, które dla autorki stanowią podstawę do poznania i opisanie przestrzeni architektonicznej. Poruszamy się jak Italo Calvino, w wyimaginowanym świecie architektury, która składa się nie z materialnych struktur, o fizycznych właściwościach, ale z ulotnych cykli doświadczeń, trudnych do zapisania przyjętym alfabetem norm i standardów.

Artefakt jako zjawisko doświadczania, w opracowaniu Pani Iwony Całej, staje się materialem podstawowym dla klasyfikacji zdarzeń zastanych w przestrzeni. Sięgając do historycznych wartości określa, skalę możliwych zjawisk i konsekwencję ich występowania.

Warto za autorką zastanowić się nad problemem mentalnego współistnienia w przestrzeni, pozwalając w ten sposób otoczeniu współistnieć z nami, nie ingerując przesadnie w strukturę jego złożoności. Akceptacja i korzystanie z zastanych sytuacji przestrzennych jest najtrudniejszym procesem projektowym. Przesadne narzucanie nowych wartości, utożsamiane

może być z zakrywaniem własnych nieudolności, najtrudniejsza jest akceptacja zastanego i poszukiwanie w jego istocie wspólnych dla nas nowych możliwości.

Przedstawiona rozprawa doktorska **mgr Iwony Calej** pt. *W objęciach miasta. Architektura jako emanacja bliskości*, wraz z dorobkiem twórczym, badawczym i dydaktycznym spełniają wymagania art.13 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, stawiane kandydatom do stopnia naukowego doktora.

Po zapoznaniu się z całością przedstawionej dokumentacji i uznając osiągnięcia twórcze, naukowe i dydaktyczne autorki, popieram wniosek Rady Wydziału Architektury i Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku, **o nadanie mgr Iwonie Calej stopnia doktora sztuki w dyscyplinie sztuki projektowe.**

dr hab. Joanna Kubicz